

Kunstsector vreest het ondernemerschap

Elisa Hermanides
Amsterdam

De bezuinigingen van het nieuwe kabinet op cultuur maken het voor kunstenaars moeilijker om zich verder te ontwikkelen als kunstondernemer. Dat zeggen vertegenwoordigers van de kunstwereld.

'De eigen inkomsten van kunstenaars en culturele instellingen zijn afgelopen tien jaar al flink gestegen', zegt George Lawson van het Fonds Podiumkunsten.

'Ondernemerschap is al een criterium bij de subsidietoekenning.'

Volgens Lawson is er nog veel te winnen, 'maar de manier waarop nu wordt bezuinigd, werkt averechts'. Hij wijst op het afschaffen van de 'matchingsregel' die culturele instellingen stimuleerde om hun eigen inkomsten te verhogen.

Het regeerakkoord stelt dat culturele instellingen en kunstenaars ondernemender moeten worden en een groter deel van hun inkomsten zelf moeten verwerven. Tegelijkertijd is het nieuwe kabinet van plan euro 200 mln te bezuinigen op kunst en cultuur, op een budget van ruim euro 900 mln. Ook gaat het btw-tarief op podiumkunst en kunstobjecten omhoog van 6% naar 19%.

Eric Holterhues, manager van het cultuurfonds van de Triodos Bank, zegt zich te verbazen over het afschaffen van het belastingvoordeel op cultureel beleggen. 'Het belastingvoordeel stimuleert juist particulieren om te beleggen in ons Cultuurfonds.' Dit geld

wordt gebruikt voor leningen aan kunstenaars en cultuurinstellingen, alleen tegen een iets lagere rente dan gebruikelijk bij 'gewone' ondernemers.

In totaal heeft het Cultuurfonds van Triodos voor euro 175 mln aan leningen verstrekt. 'Dat laat zien dat kunst financieerbaar is', zegt Holterhues. Een van de cliënten van het fonds is ontwerper Piet Heijn Eek. 'Hij is nu bezig een pand te verbouwen. Daarvoor krijgt hij geld van de gemeente en heeft hij inkomsten uit horeca en verhuur. Verder heeft hij een lening bij ons.'

Bij het verstrekken van krediet werkt Triodos samen met de stichting Cultuur-Ondernemen, die kunstenaars en culturele instellingen bij het ondernemen begeleidt. Volgens Joost Heinsius van Cultuur-Ondernemen treffen de bezuinigingen vooral de oudere generatie kunstenaars. 'Jongeren hebben de vaardigheden om de klappen deels op te vangen. Zij zijn beter in staat om hun kunst aan de man te brengen. In de zorg, het bedrijfsleven en in de buurt.'

Toch zijn ook jonge kunstenaars vaak onbekend met de kunst van het ondernemen. 'Toen ik twee jaar geleden ging afstuderen, wist ik nog niets van de zakelijke kant', vertelt Jorine Janssen, illustrator en organisator van workshops creatief ondernemen. Kunstopleidingen richten zich volgens haar wel steeds meer op beroepsvoorbereiding.

Jansen vreest dat het kunst-

landschap er over een paar jaar een stuk levenlozer uitziet, 'als een stampot zonder jus'. 'Je maakt kunst voor het betalen van de huur. De vrije ruimte verdwijnt.'

Jansen ziet echter ook het gevaar van subsidie. 'Je bent misschien eerder geneigd achterover te leunen. In die zin zijn de bezuinigingen een uitdaging.'

'De rol van kunst is om mensen te helpen de wereld anders voor te stellen dan hij is', zegt hoogleraar Kunst en maatschappij Hans van Maanen. Hij vreest dat kunstenaars zich steeds meer moeten richten op de smaak van het publiek. 'Een kunstenaar moet niet te veel concessies doen. Anders maakt hij alleen dingen waar mensen op zitten te wachten. Dan is hij geen kunstenaar meer.'

'Flauwekul', is de reactie van Jaap van Beusekom, muzikant en oud-directeur van het Nationaal Pop Instituut. 'Het publiek wordt gigantisch onderschat.' Volgens hem is het subsidiestelsel een gedrocht uit de jaren zeventig. 'Veel orkesten en theatergezelschappen kunnen niet bestaan zonder subsidie. Dertig jaar geleden was dat misschien acceptabel, maar nu heerst er een andere tijdsgeest.' Van Beusekom hoopt dat de bezuinigingen de gesubsidieerde cultuursector wakker schudden. 'Ze moeten beseffen dat het zo niet langer kan.'

Kunstopleidingen richten zich wel steeds meer op het voorbereiden op een zelfstandig bestaan